

Mijn route: Tips en aanbevelingen

Toen ik serieus ging nadenken over een voettocht naar Rome ben ik lid geworden van de Vereniging Pelgrimswegen naar Rome. Deze Vereniging heeft een informatieve website en geeft een boekje uit dat een prima basis vormt voor besluitvorming over de te volgen route.

Ik koos voor de meest Oostelijke route via de E8, de Romantische Strasse en de Via Claudia Augusta. In dit stadium (juli 2013) heb ik nog niet definitief besloten over mijn route door Italië.

Voor de specifiek geïnteresseerden geef ik, al naar gelang het vorderen van mijn tocht, in een aantal themaberichten specifieke informatie over de E8 (deel 1 en 2), de Romantische Strasse (deel 1 en 2) en de Via Claudia Augusta.

Ik krijg veel goedbedoelde adviezen over de routeplanning, met name over beperking van de afstanden. Mensen realiseren zich niet dat de etappes zijn opgebouwd al naar gelang de beschikbaarheid van overnachtingsadressen. Ik heb geleerd daarbij goed te kijken naar de afstand van/naar de route. Sommige uitbaters zijn daar in hun eigen voordeel erg optimistisch over. Het lijkt nergens over te gaan, maar aan het eind van de dag wegen de meters zwaar.

Verder maakt de E8 veel kronkels en lussen, natuurlijk om de route zo aantrekkelijk mogelijk te maken. Sommige etappes worden daardoor erg, voor mij te lang. Ik heb besloten hier pragmatisch mee om te gaan en waar ik dit beter vond, stukken af te snijden, bijvoorbeeld door soms een fietsroute te nemen. Per slot van rekening leiden er vele wegen naar Rome en niet alleen de E8.

De weg vragen is een hachelijke zaak. Het is niet te geloven wat voor onzin sommige mensen er uitkramen in plaats van gewoon te zeggen ik weet het niet. Ik zocht mijn heil het liefst bij oudere mensen en ging bij twijfel voor de zekerheid op zoek naar een bevestiging.

De E8 van Nijmegen naar Bad Godesberg

Ik gebruikte Der Europäische Fernwanderweg E8 (1) van Hans Jürgen Gorges verkrijgbaar via www.fernwege.de
ISBN 978-3937304-22-9. Oplage 5, 2012.

De in dit boekje genoemde wandelkaarten voor het traject Aken Bad Godesberg waren in Duitsland in de winkel niet meer verkrijgbaar. In een gespecialiseerde boekhandel in Aken (nabij Toerist Info) kocht ik de Wander und Freizeitkarten (1: 50.000) van Medienagentur GeoMap Nationalpark Eifel, Rureifel, Hohes Venn (ISBN 9783933671110) en Hohe Eifel, Ahreifel, Rheineifel (ISBN 9783933671158). Deze kaarten dekken het gebied van Aken tot Koblenz.

Op mijn blog heb ik nogal afgegeven op de route markering. Alles overziend valt het toch wel mee. De beleving is persoonlijk en je kunt ook iets missen doordat het route boek niet in je eigen taal is geschreven. Goed voorbereiden en vooral heel goed lezen is heel belangrijk. De doelstelling van het routeboekje is een zodanig betrouwbare beschrijving te geven dat de per etappe genoemde kaarten niet hoeven te worden aangeschaft. Voor mij ging dat goed tot Vluijn. Ik heb het gevoel dat, vergeleken met de opmerkingen in het boekje, de lokale wandelverenigingen in de Eifel, forse verbeteringen hebben aangebracht in de markering. Vanaf Schmidt heb ik eigenlijk geen problemen meer gehad. De moeilijke plekken zaten voor mij in de etappe van Vluijn naar Hinsbeck (van de Wegetriff tot Stenden), het vinden van de route vanuit Brueggen (aansluiting naar

Elmt) en het stuk van Mulartshutte naar Schmidt. In dit laatste gedeelte schieten zowel de markering als het routeboekje naar mijn mening tekort.

Op plekken waar de route is verlegd (komt regelmatig voor) is het verstandig de markering en niet het boekje te volgen. Meestal is de markering op die plekken van recente datum, dus goed.

De route is tenslotte afwisselend. Tot Aken veel agrarisch gebied afgewisseld met flinke bostrajecten, dorpjes en stadjes. Geen hoogte verschillen van betekenis. In dat kader is het stukje van Herzogenrath naar Aken een mooie opwarmer voor wat komen gaat. Na Aken verandert het landschap enorm. Uitgestrekte bossen met flinke hoogteverschillen en weinig menselijke activiteiten. Ik heb dagen gehad dat ik tussen de etappe plaatsen niemand heb gezien.

Stel je niet te veel voor van verteringen onderweg. De mogelijkheden zijn beperkt en wanneer je dan eens wel een horecabedrijf tegen komt is het gesloten of geniet men van de morgen- of mittagruh.

Het telefonisch boeken van overnachtingsadressen, steeds 1 dag vooruit, kostte met de adressen uit het boekje geen moeite. Ik ving slechts een enkele keer bot, meer doordat men 'zu gemacht hat', dan dat er geen plek was. Wanneer het erg toeristisch wordt is het, afhankelijk van het seizoen, verstandiger iets verder vooruit te boeken.

En de kosten? Die kun je zelf flink beïnvloeden door te kiezen voor kamers of een hotel. Wel belangrijk om vooraf te bezien hoe ver je moet lopen naar een restaurant wanneer je voor kamers kiest. Ik wisselde tussen de diverse mogelijkheden en kwam over dit traject all in op een gemiddeld bedrag van zo'n 75,00 per dag. Een lunchpakket meenemen is overigens vrijwel altijd mogelijk, wanneer je het vooraf hebt gemeld. Vaak moet je het zelf klaarmaken.

De E8 van Bad Godesberg naar Obernburg

Nog een nabrander voor de echte liefhebbers.

Ik gebruikte de Europäische Fernwanderweg E8 (2) van Philipp Blankenagel en Kay Sendelbach, verkrijgbaar via www.fernwege.de
ISBN 978-3937304-64-9. Oplage 7, 2012.

In gespecialiseerde boekenzaken kocht ik de volgende kaarten:

Der Rheinsteig 1:50.000, ISBN: 978-389-6373-69-4. Deze kaart overlapt bijna helemaal de 2e kaart die ik noem bij deel 1 van de E8. Ik zou die kaart dan ook niet aanschaffen maar vanaf Bad Godesberg direct de Rheinsteig gaan gebruiken.

Naturpark Soonwald-Nahe, ISBN 978-3896373007. Gezien mijn route wijziging had ik mij deze aankoop kunnen besparen.

NO - Nördlicher Odenwald (2 blätter) ISBN 978-3894462918.

Voor mijn afwijkende route van Bingen tot Worms gebruikte ik de brochure Radrouten Rheinhessen, een uitgave van Rheinhessen Touristiek GmbH, verkrijgbaar bij de lokale Tourist Information of via info@rheinhausen.info

De fietsroutes zijn zeer goed gemarkeerd; de brochure volstaat.

Hetzelfde geldt voor het gedeelte van Miltenburg tot Tauberbischofsheim. Bij de plaatselijke Tourist Information zijn brochures verkrijgbaar, zowel voor fiets- als wandelroutes. Ik gebruikte Radweg Liebliches Taubertal. Voor wandelaars is er de Panoramaweg Taubertal.

Mijn ervaringen met deel 2 van de E8 zijn vanwege mijn andere keuze, heel beperkt, dus ik maak een paar opmerkingen in de marge.

De schrijvers van deel 2 lijken iets minder nauwgezet in hun omschrijvingen te zijn dan ik gewend was in deel 1, althans dat vond ik na de eerste anderhalve etappe.

Er wordt meer gewerkt met omschrijvingen in de trant van: het volgende halfuur loopt u recht door. Wat dat bijvoorbeeld betekent op splittingsen wordt bij ontbrekende markering overgelaten aan de fantasie van de wandelaar. Wanneer de markering goed is, zoals in het Odenwald, is dit natuurlijk veel minder een probleem.

Ik merkte na Bad Godesberg dat mijn ogen, constant op zoek naar markeringen, zo druk bezig waren met het scannen van de omgeving, dat er nauwelijks tijd overbleef voor andere overpeinzingen. En een markering missen betekent altijd ongemak. Omdat de kans daarop groter is wanneer je alleen loopt, besloot ik de Rijn te volgen. De bedenkers van de route doen dit overigens bewust niet. Zij kiezen voor een route 'abseits des Trubels in den Rheindörfern auf die Höhenzüge des Rheintals mit fantastische Ausblicke auf den Rhein, den Hunsrück und den Westerwald'.

Ik heb mijn afwijkende keus geen moment betreurd. Ongeveer 200 kilometer geen routeboek, geen kaart en geen zorg over markeringen vond ik heel plezierig. Daar kwam nog bij dat het steeds warmer werd en dat de geringe hoogteverschillen langs de Rijn mij zeer welgevallig waren. Ook genoot ik van de afwisseling die de scheepvaart en de levendigheid van de dorpen en de stadjes langs de Rijn met zich mee bracht.

Veel meer dan in het 1e deel was er onderweg gelegenheid om iets te drinken en/of te eten. Maar dit heeft ongetwijfeld ook met mijn afwijkende keus te maken. Lopen langs de Rijn betekende ook lopen langs het spoor. Dat geeft mogelijkheden wat langer in één hotel te blijven en per trein naar en van etappeplaatsen te reizen. Ik vond het heel prettig af en toe niet met de zware rugzak te hoeven lopen.

Voor wat betreft de markering was mijn indruk van het Odenwald heel goed. Op sommige trajecten heb je nauwelijks een route boek nodig.

De laatste etappe van deel 2 gaat richting Obernburg vrijwel recht naar het Noorden. Niet echt handig wanneer je naar Rome wilt. Overigens, de E8 eindigt niet in Obernburg maar loopt verder door Duitsland, deels parallel aan de Romantische Strasse (tot het stadje Lauda), tot uiteindelijk dichtbij de Turkse grens. Maar vanaf Obernburg is de route, voor zover ik weet, nog niet beschreven en is dus ook niet duidelijk welke lokale parallelle markering je moet volgen om verder te gaan. Ik heb hier geen punt van gemaakt omdat ik het na de bossen, heuvels en dalen van het Odenwald wel leuk vond weer een aantal dagen langs rivieren te lopen.

De overstap naar de Romantische Strasse heb ik gemaakt door na Vielbrunn, de met een geel vierkant gemarkeerde route, die ik al volgde vanaf Michelstadt, oostwaarts te blijven volgen tot in de stad Miltenburg aan de Main.

Dit betekende dat ik na Vielbrunn geen routeboek meer had en volledig was 'overgeleverd' aan mijn wandelkaart en de markering. Ik maakte me daar wat zorgen over omdat de route de nodige hoogteverschillen kent en voor een flink stuk door het bos gaat. Ten onrechte, zo bleek. Het hele stuk van Michelstadt tot Miltenburg is zo voortreffelijk met een geel vierkant gemarkeerd dat ik dit gedeelte zelfs zonder wandelkaart had kunnen lopen.

Vervolgens heb ik de verbinding met de Romantische Strasse tot stand gebracht door de fietsroute langs de Main en de Tauber te volgen tot Tauberbischofsheim (totaal ca. 65 km).

Evenals in deel 1 gaf het boeken van overnachtingen nauwelijks problemen. Natuurlijk kon ik langs de Rijn voor een deel geen gebruik maken van de adressen uit het routeboek, maar de lokale Tourist Info's boden uitkomst. Ook tijdens dit deel van de

route trof ik veel vriendelijke en hulpvaardige mensen aan. Behoudens één incident heb ik geen problemen gehad van welke aard dan ook.

Cees Klomp